

PO UPRAVNIH VOLITVAH

Ponekod jasno, drugod še ne

Kmalu bosta potekla dva tedna, odkar so bili objavljeni izidi upravnih volitev, a velika večina političnih strank še ni zavzela dokončnih stališč glede svojega bodočega zadržanja v posameznih občinah in pokrajinah. Izjemo seveda predstavljajo komunisti, ki so edini in resnični zmagovalci na zadnjih volitvah. Komunisti dosledno in vztrajno ponavljajo svoj znani predlog, naj v vseh upravah pride do konfrontacije stališč in programov med posameznimi ljudskimi in protifašističnimi silami, češ da bo tako najlažje najti najprimernejšo rešitev perečih problemov in občinam ter pokrajinam zagotoviti stabilne večine.

Kar zadeva tiste občine na Tržaškem in Goriškem, ki so slovenske, je položaj precej jasen. Razen v Števerjanu so v vseh ostalih občinah (Sovodnje, Doberdob, Zgonik in Repentabor) zmagale koalicijske liste komunistov in socialistov. Predstavniki teh list bodo torej sestavili občinske odbore, medtem ko bodo zastopniki Slovenske skupnosti v opoziciji.

V Dolini ima KPI absolutno večino in lahko sama vlada, čeprav bo po vsej verjetnosti povabila k sodelovanju v odboru socialiste, kot je bilo doslej. V Nabrežini je KPI na osnovi zadnjih volitev postala stranka relativne večine in ima torej pravico ter dolžnost, da si zagotovi vodilno vlogo tudi v novem občinskem odboru. Na svojem zborovanju prejšnjo soboto v Nabrežini je ta stranka povabila k sodelovanju socialiste, Slovensko skupnost ter »razpoložljive sile PSDI in DC«. Ne glede na to, da

ni prav jasno, katere naj bi bile te »razpoložljive sile«, menimo, da je trenutno v Nabrežini še najbolj realna sestava leveka odbora, ki razpolaga z 9 od skupnih 20 svetovalcev in ki bo morda lahko računala na zunanjo podporo dveh svetovalcev Slovenske skupnosti pri izvolitvi slovenskega župana. V nabrežinskih krogih Slovenske skupnosti namreč čedalje bolj prevladuje

težnja po začasnem odmiku od izvršnih občinskih organov, češ da je treba pred vsem bolje izoblikovati stranko tako vsebinsko kot organizacijsko.

Kar zadeva tržaško pokrajino, je odločilno stališče socialistične stranke, ki se bo morala odločiti ali za nadaljnje sodelovanje s Kršč. demokracijo ali za opozicijo s komunisti.

Dekolonizacija v svetu gre naprej

Proces dekolonizacije v svetu, ki spada k zahodni politični in gospodarski sferi, tudi če se sem šteje za »tretji svet«, neverjetno hitro poteka. Pred četrtsotletjem je bila skoro že vsa Afrika kolonialno področje nekaterih sil, danes pa jo sestavljajo skoro samo neodvisne države, razen nekaj preostalih kolonialnih zaplat. V sredo je postal neodvisen tudi Mozambik, ki je bil petsto let portugalska kolonija.

Nova država ima okrog 8.250.000 prebivalcev in meri 778.009 kv. kilometrov. Več kot štiri petine prebivalcev so črnci raznih, največ bantujskih plemen, drugo so mešanci, belci (okrog 90.000), Indijci, Kitajci itd. O kakem mozambiškem narodu ni mogoče govoriti, ker prebivalstvo ne predstavlja nikakršne enote niti po rasi, niti po jeziku ali veri. Zato je verjetno, da bodo nastali prej ali slej notranji spori kot so v teku skoro v vseh črnih afriških dr-

žavah, in najbrž tudi ne bo treba dolgo čakati, da bo dobil tudi Mozambik svojega črnega diktatorja tipa Amin. O tem si nihče ne dela iluzij, vendar pa tudi nihče ni jemal to za izgovor, da bi še dalje odrekal Mozambiku kot celoti pravico do neodvisnosti. Notranje odnose si bodo tamkajšnja plemena s časom že sama uredila. Če se pomisli, da ureja Evropa svoja narodnostna in manjšinska vprašanja že dva tisoč let, pa jih še vedno ni rešila, ampak jih celo vedno bolj zapleta, potem imajo Afričani še veliko časa in jim nihče ne more zameriti, če gre ta proces le počasi naprej.

Nihče si tudi ne dela iluzij, da čaka novo državo lahko življenje, kar zadeva gospodarstvo. Katoličanov je le poldrugi milijon, protestantov 300.000, mohamedancev 815.000, vsi ostali so še pogani in temu primerna je raven izobrazbe. Mozambik sicer ni reven, ima precej rud, med drugim zlato, premog, boksit, uran in razne redke

(dalje na 2. strani)

—o—

Boj proti inflaciji v Jugoslaviji

Kakor marsikje drugod, tako tudi v Jugoslaviji inflacija izpodjeda gospodarsko učinkovitost, morda celo še bolj kot drugje zaradi prevelikega uvoza glede na količino izvoza in prehitrega dviganja plač. Dozdaj je bilo premalo storjeno za zaviranje inflacije. Zadnji čas pa se množijo glasovi, da po treba ukreniti nekaj odločnega in uspešnega in napravljenih je bilo tudi že nekaj korakov, vendar bolj v smislu zaviranja uvoza kot pa resničnega varčevanja in večje delovne učinkovitosti.

Te dni je o boju proti inflaciji razpravljal jugoslovanski zvezni parlament na skupni seji treh odborov zbora republik in obeh avtonomnih dežel. Govorniki so na-

glašali, da »bo treba voditi precej bolj strogo gospodarsko in politično akcijo proti inflaciji kot doslej.« V petih mesecih so se cene na drobno zvišale za 1,5 odst. bolj, kot je bilo predvideno. Gibanja v jugoslovanskem gospodarstvu se zelo počasi prilagajajo gibanjem na svetovnem tržišču. Medtem ko cene v zahodnih državah padajo in se inflacija zmanjšuje — je dejal sekretar za spremljanje gospodarskih gibanj Nisim Konfino — v Jugoslaviji cene naraščajo. Vsako nadaljnje zvišanje cen je lahko zelo nevarno za življenjske razmere in življenjsko raven in lahko povzroči majhno konkurenčnost jugoslovanskega blaga na

(dalje na 3. strani)

Neznani storilci so nastavili peklenski stroj pred hišo na Peti aveniji v New Yorku, v kateri je sedež jugoslovanskega odposlanstva pri Združenih narodih. Materialna škoda je velika, a nihče ni bil poškodovan. Jugoslovanski tisk je obtožil ameriške oblasti, da so premalo poskrbele za varnost odposlanstva.

V Sloveniji nameravajo zgraditi (in delno že gradijo) 26.000 stanovanj, vendar se gradnje zavlačujejo zaradi premajhnih finančnih sredstev in ovir v zvezi s pomanjkanjem primernih gradbišč.

V Jugoslavijo je prišel na obisk bivši kancler Willy Brandt. Prispel je na povabilo predsednika Tita.

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 29. junija, ob: 8.00 Koledar, 8.05 Slovenski motivi, 8.30 Kmetijska oddaja, 9.00 Sv. maša, 9.45 Franz Schubert: Sonata v a-molu, 10.15 Poslušalib oste, 11.15 Mladinski oder: »V družini«. Napisal H. Malor, dramaturgiziral Marjana Prepeluh. Zadnji del. RO. 12.00 Naborna glasba, 12.15 Vera in naš čas, 12.30 Glasbena skrinja, 13.00 Kda, kdaj, zakaj, 13.30 Glasba po željah, 14.30 Nedeljski vestnik, 15.45 »Lesketajoči okras noči«, Radijska drama, W. L. Marshall, RO. 17.00 Nedeljski koncert, 17.45 Folk izv. seh dežel, 18.30 Šport in glasba, 19.30 Zvoki in ritmi, 20.00 Šport, 20.30 Sedem dni v svetu, 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke, 22.00 Nedelja v športu, 22.10 Sodobna glasba, 22.25 Pesmi za vse okuse.

:: PONEDELJEK, 30. junija, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, književnost in prireditve, 18.30 Baročni orkester, 18.45 Formula 1: Pevec in orkester, 19.10 Odvetnik za vsakogar, 19.20 Jazz glasba, 20.00 Športna tribuna, 20.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Trio Lorenz: pianist Primož Lorenz, violinist Tomaž Lorenz, violončelist Matija Lorenz, Dane Škerl: Trio (1973); Milan Stibilj: Seance (1971) — Rastline v domačem izročilu — Slovenski ansambli in zbori, 22.15 Glasba v noč.

:: TOREK, 1. julija, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke, 12.50 Medigra za pihala, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Komorni koncert, Trio di Trieste, 19.25 Za najmlajše: Potovanje v lepi živalski svet: »V gorah pri svizcih«, Napisala Zora Saksida, RO. Režija: Stana Kopitar, 20.00 Šport, 20.35 Anton Foerster: Gorenjski slavček, opera, Orkester in zbor ljubljanske Opere vodi Rado Simoniti, 22.05 Nežno in tiho.

:: SREDA, 2. julija, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Pianist Sergio Marengoni, 19.10 Avtor in knjiga, 19.30 Zbori in folklor, 20.00 Šport, 20.35 Simfonični koncert, Vodi Evgenij Svetlanov, Sodelujeta klarinetist Giorgio Brezgar in mezzosopranistka Larisa Avdejeva, 21.40 Motivi iz filmov in glasbenih komedij.

:: ČETRTEK, 3. julija, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Slovenski razgledi, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 V ljudskem tonu, 19.10 Človeško telo in njegove obrambne sposobnosti, (Giovanni Marozzi), 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba, 20.00 Šport, 20.35 »Čubejska prikada«, Dramatizirana zgodba, napisal Milan Lipovec, RO. Režija: Jože Peterlin, 21.35 Polifonska glasba, 22.00 Oddih ob glasbi.

:: PETEK, 4. julija, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Valdo Medicus: Musica, Vito Levi: Musica per la piccola Franca, 19.00 Poje Mina, 19.10 Na počitnice, 19.20 Jazz glasba, 20.00 Šport, 20.35 Delo in gospodarstvo, 20.50 Vokalno instrumentalni koncert, 21.30 V plesnem koraku.

:: SOBOTA, 5. julija, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Poslušajmo spet, 13.30 Glasba po željah, 15.45 Avtoradio, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.30 Pianist Aleksander Vodopivec, 18.45 Glasbena zlepljenka, 19.10 Spomini in pričevanja - pogovori o naših ustvarjalcih, 19.30 Pevska revija, 20.00 Šport, 20.35 Teden v Italiji, 20.50 »Detektiv Belin«, Napisal Damir Feigel, dramaturgiziral Adrijan Rustja, RO. Režija: Stana Kopitar, 21.10 Motivi iz filmov, 21.30 Vaše popevke, 22.30 15 minut z Gilom Venturo.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Dekolonizacija v svetu gre naprej

(Nadaljevanje s 1. strani)

kovine, pa tudi industrije in kar precejšnje omrežje železnic, vendar pa bo šla trda, dokler ne bo dobil zunanjih kreditov, da bi dali zagona razvoju, in dokler ne bo razpolagal z dovolj izvežbano delovno silo, kar pa je še muzika prihodnosti. Pri vsem tem pa vendarle nihče v Mozambiku — če izvajamo bele koloniste — ni odklanjal neodvisnosti iz bojazni pred gospodarsko negotovostjo, ampak so jo vsi želeli in zahtevali.

Glede na to, da je prejela nova država topla voščila tudi od voditeljev Sovjetske

ŽILAVI STARI MOŽ

83-letni Salustiano Mayo v Madridu je te dni javno dokazal svojo čilost in žilavost. Celih 48 ur se je nepretrgoma sprehajal pod stebriščem madridskega trga Plaza Mayor. Lani je vzdržal pri podobnem poskusu samo 38 ur. Gledavcev mu ni manjkalo in ko je ondan ob zori končal svoj dolgi sprehod, so mu živahno ploskali.

zveze, se človeku nehote vsiljuje vprašanje, kako gredo te čestitke in pozdravljanje dekolonizacije v Afriki v sklad z dejstvom, da je Sovjetska zveza kot naslednica carističnega kolonialnega imperija doslej edina, ki ni dovolila neodvisnosti še niti enemu svojemu narodu in kjer velja vsakršno gibanje za neodvisnost za zločin proti sovjetski državi.

—o—

V Kopru so se 23. t.m. sestali strokovnjaki italijansko - jugoslovanske mešane komisije za manjšinsko šolstvo. Izbrali so med drugim stipendiste — učitelje in profesorje — ki se bodo lahko izpopolnjevali na visokih šolah v Ljubljani oziroma v Italiji. Septembra bo seminar za učitelje slovenskih šol v Italiji na Otočcu. Razširjena bo zamenjava učbenikov iz obeh držav na manjšinskih šolah. Poleg tega je bilo sklenjeno, da bodo maturanti slovenskih srednjih šol povabljeni na izlet v Jugoslavijo, italijanski v Jugoslaviji pa v Italijo, za 8 dni.

SKOZI DALJNOGLED

UMNO POLJEDELSTVO IN MOČVIRJE

Kot naznanja ljubljansko »Delo«, bodo v severnovzhodni Sloveniji izsušili 17.000 ha »zamočvirjene« zemlje. Še več močvirske zemlje pa nameravajo izsušiti po letu 1980, da bi nadomestili okrog 35.000 ha zemlje, ki jo bo izgubilo slovensko kmetijstvo v naslednjih letih zaradi urbanizacije, gradnje cest, zaraščanja zemlje z gozdovi itd. Človeka, ki ljubi slovensko zemljo, ob takih naznanilih bolj ali manj neznanih in neodgovornih ljudi (poročilo dne 24. junija t.l. je podpisal neki Rajko Očepek) zaboli pri srcu in se tesnobno vpraša, ali so taki načrti res premišljeni? In kdo je sploh odgovoren zanje? Po eni strani je očitno, kako se nesmiselno uničujejo polja z nepremišljenimi zazidavami hiš in tovarn, v brk vsem spoznanjem o racionalni in estetski izrabi površin, tako da postaja Slovenija, naša matična domovina, ena sama dolga obcestna vas, po drugi strani pa se namerava izsuševati močvirja in rušiti s tem že itak rahlo ekološko ravnovesje — v dobi, ko je evropsko časopisja polno članikov o nujnem varovanju okolja in o tem, da so za ekološko ravnovesje in za ohranitev talne vode, pa tudi redke flore in faune, izredno važna prav močvirja, kot otoki miru in zelenja. Znano je tudi, da je iz izsušenih močvirij le težko — in samo z velikimi stroški za izboljšavo zemlje — napraviti rodovitno polje. Poleg tega se je bati, da bodo tako na stroške vse družbe izsušena močvirja prej ali slej končala — kot stavbišča za nekatere. Pot do povečanja kmetijskih pridelkov gre gotovo samo skozi boljše izkoriščanje sedanjih površin in višjo izobrazbo kmečkih ljudi, predvsem z ustanavljanjem kmetijskih šol in posestev (medtem ko se zdaj npr. kmetijska šola v Mariboru pritožuje, da so ji sploh vzeli po-

sestvo, ki ga je potrebovala za učne namene).

KJE JE OSTALA JOLKA MILIČ?

Proti znanemu nemškemu pisatelju Heinrichu Boellu, Nobelovemu nagajencu in Kocbekovemu osebnemu prijatelju, so zagrmeli zadnji čas težki kalibri kot Josip Vidmar, Jože Javoršek, Makso Šnuderl in nekateri drugi, vmes pa je zaregljalo tudi nekaj lahkkih strojnic. Le Jolka Milič se še ni oglasila. V Trstu se ljudje sprašujejo: »Kje je ostala Jolka Milič?« Kadar se namreč oglasi Jože Javoršek, ni treba dolgo čakati na Jolko Milič. Na to smo že tako navajeni, da se nam kar čudno zdi, če se kdaj malce zakasni.

Torej, čakamo, gospa Jolka Milič, da poveste tudi vi svojo.

AMIN SE NORČUJE IZ ANGLIJE

Črni diktator Ugande Amin se že dolgo norčuje iz svojega bivšega gospodarja — iz velike Britanije, kateri je nekoč služil kot podčastnik. Toda zdaj si je privoščil naravnost krvavo šalo. Kar meni nič tebi nič je obsodil na smrt 61-letnega angleškega publicista Denisa Hillsa, ker je ta zapisal v neki svoji še neobjavljeni knjigi, da je Amin tiran. Ustreliti ga namerava dati 4. julija, potem ko je preložil usmrtni, ki bi moral biti pretekli ponedeljek. Amin zahteva, da ga pride prositi za Hillovo življenje sam britanski zunanji minister. Kraljica se je že toliko ponižala, da mu je pisala lastnoročno pismo, čeprav ga verjetno sam ni ti ne zna prebrati. Vse skupaj lepo dokazuje, kako nizko je padla nekoč mogočna Anglija, da se pusti brez pravega reagiranja izzivati od takih tipov, kot je Amin. In ne le izzivati, ampak tudi spraviti na kolen.

AKCIJA ZA OZDRAVLJENJE VODA' V ITALIJI

Še pred koncem tega leta bi se morala začeti v Italiji akcija za ozdravljenje vod in dokončana naj bi bila v osmih letih. Sprožil jo bo — kot je v načrtu — parlament z odobritvijo takoiimenovanega Merlijevega zakona, ki so ga podpisali predstavniki vseh političnih skupin razen desnice. Ta zakonski osnutek preučuje zdaj komisija za javna dela v poslanski zbornici. Zakon bo zaščitil vode in dežele bodo imele pri tem odločilno vlogo glede pobud in vskladenja zaščitnih del in akcij. Pomembno vlogo ima pri vseh akcijah tudi institut za raziskave o vodah pri Nacionalnem odboru za raziskave.

BO »OBSERVER« PRENEHAL IZHAJATI?

»Observer«, eden najstarejših angleških tednikov, je v nevarnosti, da bo moral septembra prenehati izhajati, če ne bo olajšal svojega finančnega položaja s tem, da bo odpustil tretjino svojih nameščenec. Tako je naznanil te dni njegov založnik. Vendar pa se sindikat upira odpustu nameščenec. Lani je imel »Observer« okrog pol milijona funtov šterlingov izgube in naklada je padla od 818.000 izvodov v oktobru 1973 na 714.000 v letošnjem marcu.

V krizi »Observerja« pa se zrcali težak položaj vsega britanskega tiska zaradi inflacije, zmanjšanja dohodkov od oglasov in zaradi zviševanja plač. V podobnem položaju pa je tisk tudi marsikje drugod.

Boj proti inflaciji v Jugoslaviji

(nadaljevanje s 1. strani)

tujem tržišču. Zato je treba dosledno uresničevati določila družbenega dogovora, da bi preprečili tako divjanje cen.

Zanimiv in stvaren je bil obseg delegata Dušana Čehovina iz Slovenije, ki je rekel da je opaziti tudi teoretične nejasnosti o poteh za zmanjšanje inflacije. Ob vprašanju, ki ga je postavil, zakaj je v Jugoslaviji inflacija dvakrat večja kot v kapitalističnih državah, pa je analiziral ukrepe ju goslovanske gospodarske politike v zadnjih sedmih letih in ugotovil, da so ti ukrepi »neustrezni, nepopolni in slabo sestavljeni«. Med drugim so uvedli utesnitve kreditno-denarne politike in druge omejitve, kar je vodilo do socialnih konfliktov in do težav pri zaposlovanju. Gospodarska politika poteka po neustreznem informacijskem sistemu in se ravna bolj po željah kot po realnih možnostih, je dejal Čehovin, nakar je nadaljeval: »Naše razprave so vselej usmerjene v preteklost in sprašujemo se, kaj se je zgodilo, namesto da bi predvidevali, kaj se lahko zgodi v prihodnjega pol leta.«

Na vprašanje, kaj torej ukreniti proti inflaciji, je Čehovin odgovoril, da »je nujno, da se protiinflacijska akcija z dovolj realističnimi elementi poveže z novim gospodarskim sistemom, ki ga oblikujemo na temelju ustave, ter da določimo širša pravila za ravnanje v inflaciji.«

Na seji so delegati očitali zvezni vladi,

da je premalo odločna in da ima premalo jasne ideje pri pobijanju inflacije. Ko je Nisim Konfino pri odgovarjanju na vprašanja delegatov izjavil, da ne govori v imenu zveznega izvršnega sveta (vlade), ampak v svojem imenu, ga je delegat Djokanović vprašal: »S kom pa se tu pogovarjamo, če ne s predstavniki zveznega izvršnega sveta? Zakaj smo se potem sestali?« Tudi Zdenka Jurančič iz Slovenije je postavila podobno vprašanje, kot poroča »Delo«, in očitala, da na seji niso navzoči člani zvezne vlade. Odbori so sklenili, da bodo nadaljevali razpravo o inflaciji.

—o—

DVE SIMPATIČNI PESNIŠKI ZBIRKI

Izšla sta 25. in 26. »Pesniški list«. Prvi vsebuje pesmi, ki jih je napisal Janez Strehovec (naslov zbirke je »Orfej in Narcis«), drugi pa pesmi Miheta Avanzota. Obe sta simpatična osvežitve ozračja v poeziji po »ludističnem« obdobju. O njima bomo še podrobneje poročali. Zaenkrat želimo le opozoriti nanju vse tiste, ki želijo spet enkrat brati kake res izvirne in tudi duhovite pesmi.

—o—

Po jugoslovanski televiziji so oddajali v sredo zvečer dolg intervju predsednika Tita za francoski dnevnik »Le Monde«. V njem je Tito med drugim spregovoril o jugoslovanski zunanji politiki, o notranjih odnosih, npr. o nacionalizmu in unitarizmu, ki ju je zanižal, in o gospodarstvu.

PROSTOR MLADIH

Ne samo mrko zahtevati, ampak tudi nuditi

Veliko se poudarja nujnost dialoga, toda dialog je težak, predvsem zato, ker sta za dialog potrebna dva — vsaj dva. Eden sam ne more voditi dialoga. Dejansko pa se ravno to dogaja; dialog vodi vsak zase. Zahteva ga samo toliko časa, dokler drugega ni zraven. Ko pa se pojavi in bi rad začel dialog, naleti na mrk pogled in prezirljivo kretnjo: »S teboj (ali: z vami) se ne po-

govarjamo. Se nimamo kaj. Vi ste sovražniki!« Sovražnik pa je za take »partnerje« vsak, kdor drugače misli kot oni.

Tako zaprtost za dialog — lahko bi rekli tudi nesposobnost ali nepripravljenost za dialog — je opaziti tudi pri mnogih mladih, tako nasproti drugim idejnim skupinam kot tudi nasproti starejši generaciji. Neprestano so nasršeni, neprestano mrko nekaj zahtevajo in očitajo. Zahtevajo pravico zase in za druge, poštenost, blaginjo, dobro gospodarstvo, socialni čut, enakost, pomaganje šibkim in stradajočim, razumevanje — toda vedno od drugih. Zdi se, da jim

sploh ne pride na misel, da so tudi sami dolžni kaj nuditi človeštvu oziroma družbi, če hočemo. So taki, ki se postavljajo na univerzi in drugje z zakrpanimi kavbojki in raztrgano srajco ter kričijo parole o pravici, a pred univerzo imajo parkiran luksuzen avto, ki jim ga je kupil njihov bogati oče. In se jim niti ne sanja, da je v tem neka neskladnost. Kaj nudijo taki mladi tistemu svetu, ki je potreben pomoči? Ali sploh vedo, da so trpeči ljudje tudi v njihovi bližini in ne samo v daljni Afriki ali v Aziji? Ali jim je že kdaj prišlo na misel, da bi se čemu odrekli v prid tistih, ki potrebujejo pomoč? Najbrž ne: pomagali naj bi drugi. To zahtevajo bodisi od drugih idejnih in političnih skupin, bodisi od starejše generacije ali od drugih držav, toda sami se čutijo odvezane te dolžnosti. In celo dolžnosti do prijaznosti ter vljudnosti do soljudi. Zdi se jim, da je dovolj zahtevati in obsojati.

Prejeli smo

Sem študent in letos sem tudi aktivno sodeloval pri pripravi na volitve. Zelo me je prizadelo, da je Slovenska skupnost izgubila toliko glasov zlasti med mladimi, ki so prvič volili. Treba bo temeljito preučiti vzroke za to nazadovanje in to čim prej.

Zelo koristno bi bilo, če bi strankin Občni zbor nemudoma sklical zasedanje in povabil kakšnega mladince in druge ljudi, zlasti delavce, ki stojijo izven strankine strukture in zato bolj kritično spremljajo njeno delovanje.

Samomorilno bi ravnali, če bi kot noj skrili glavo v pesek in nekako z viška karali volilce, češ da niso prav ravnali. Položaj ki je nastal po zadnjih volitvah terja naglih ukrepov.

Mladinec

MIK DALJAV

Prišel je konec šole (čeprav še ne za vse: maturante čaka še »najhujše«!) in z njim — redno kot vračanje ptic selivk — prvi potujoči študenti. Zdaj jih že vsak dan srečujemo, obložene z velikanskimi telečnjaki, ki pa seveda največkrat niso več iz telečje kože, ampak iz pisane obarvane platna, celo oranžastega. Oblečeni so v razcefrane kavbojke in stare puloverje ali pisane srajce in treba je še drugič pogledati, da prepoznaš dekleta od fanta.

Zanimivo pa je, da prihaja največ takih

potujočih študentov iz Anglije, Holandije, Kanade, skandinavskih držav, Francije in Švice, tudi še iz Slovenije, medtem ko jih je iz Avstrije ali Italije bolj malo; da pa bi se tržaški študenti odpravili na tako naporno počitniško potovanje s telečnjakom na hrbtu, si skoro ni mogoče predstavljati. In vendar je tako bogato nepozabnih doživetij in tudi poučno, ker na njem spozna študent tuje dežele in kraje, se sezna s tujimi jeziki in sklone zanimiva prijateljstva. Zato potujte tudi vi!

Kermauner o Borisu Kidriču

V organizaciji združenja Most je bilo prejšnji petek v Gregorčičevi dvorani v Trstu predavanje Tarasa Kermaunerja o Borisu Kidriču, ki je bilo hkrati svojstveno proslavljanje 30-letnice osvoboditve, ki je pustilo močan vtis pri številnih poslušalcih. Bilo je to obujanje herojskega časa iz pred 30 let, spomin na prihod prve slovenske vlade v Ljubljano, obujanje vtisov na Kongresnem trgu, ko so govorili Oton Župančič, ki je učinkoval star, na smrt bolan, tujec sredi mladih, z energijo nabitih zmagovavcev, ko so govorili, udarno in poletno, Josip Vidmar, Edvard Kocbek in predvsem Boris Kidrič, kot da med njimi, med temi tremi, ni bilo nikake razlike, ki so seveda že bile. Bil je to opojni trenutek slovenske zgodovine, nabiti hip notranje enotnosti. Kasneje so se pota ločevala, posamezniki, skupine so ubrali vsak svojo pot, stvari so šle po poti mirnodobske diferenciacije, individualizacije. V tistih mesecih se je tudi Kermauner sam začel oddaljevati. A še zdaj čuti Kidriča, ki tega ne dovoli, ki zahteva, da zmagujoča fronta nadaljuje svoj napredujoči boj, da napravi prostor čist za novega človeka. Kidričeva tragedija je v očeh Kermaunerja jasna: en sam človek ne more za večno zadržati čudežnega hipa, celo Jezus, božji sin, je moral, križan, s sveta, svet pa se je obdržal. Po vsaki zmagi pride poraz, čeprav je vsak poraz spodbuda za novo zmago. Kidrič na to logiko ni hotel pristati. Bil je inovator, načelni in praktični čistivec vsega, kar je imel za staro. Nobenega popuščanja starem, je svetoval. Človek je vsemogočen, svoboden, če le dovolj močno hoče, če ima le dobro organizacijo in dober izvajavski kader. Kidrič je v uresničevanju tega cilja dal vse iz sebe, dobesedno je izgorel.

Kidričevo partizansko ime je bilo Peter, Kocbekovo Pavel. Kocbek je oznanjal in učil svetost, se obračal k metafizičnim vprašanjem, Kidrič je bil obrnjen navzven, v akcijo. Taka sta se morala raziti, kar pa je za Kermaunerja naraven pojav. Zakaj bi moral izbirati med njima? Danes ni več čas nekdanjega absolutnega ekskluzivizma. Kermauner ju občuduje oba, oba sta zanj velika Slovenca. Pavel je mirnejši, stvarnejši in tudi spretnejši, bolj razcepjen, pa vendar skladnejši. Pavel je bil in je stalni izdajavec, pravi intelektualci. Peter je bil

tudi izdajavec: izdal je svoj meščanski rod, svojo kulturno srenjo, vendar dokončno, brez nenehne rezerve kot Pavel, preskočil je v lastno negacijo, v novo kožo, predručeno dušo. Peter je v tem brzkone model intelektualca, ki se v spoznanju intelektualčeve nemoči radikalno odpove intelektualstvu, kulturništvu in postane dejavnost kot taka. Toda, ali ni ravno NOB dopuščala oba ta arhetipa novodobnega slovenstva? Se imamo sploh pravico odločati za enega in drugega zabrisati v smetnjak? Vsakdo ima očete, tudi več, kot jih prenese.

Kermauner je omenil tudi problem sprave, ki ni možna, saj gre boj med Petrom in Pavlom, med srcem in glavo, med ljubeznijo in premišljenostjo do konca. V tem boju ne more ne zmagati ne izgubiti ne Peter ne Pavel. Življenje je večer boj med različnimi načeli, praksami in odločitvami. Kako bedno bi bilo, ko bi dokončno zmagal en sam! V bitki življenja sta bila Peter in Pavel mnogokrat na isti strani fronte, ko je bilo treba razdejati slovenski pro-

vincialni dom, ko je bilo treba stresti stropetnega, ko je bilo treba odpreti vrata Evropi, industriji, mestu, proletariatu, dinamiki življenja, ko je bilo treba postaviti na glavo, obračunati z janzenizmom, z nesproščenostjo vseh vrst, ko je bilo edino rešilno zastaviti vse za en sam cilj, se predati neznanemu, tvegati: biti heroj in ne več čevljarček v zaprti ulici, ki krpa ponošeno obuvalo dunajskim uradnikom in beograjskim davčnim zaupnikom, ko je bilo treba naklestiti vsakršno slovensko domobranstvo, obrambo naroda zamenjati z napadom, naskokom na Evropo, na svet, na zgodovino. Napad je naravno vezan z nasiljem, tudi z grehom, toda greh, če ga zremo odkupiti, narediti zanj zadostno pokoro, odrešuje, brezgrešnost pa zasmrajuje. Tedaj sta bila Peter in Pavel na istem položaju. Se še vzdiguje na večnem slovenskem nebu?

Vsekakor se je Peter, Boris Kidrič, in to je bistveno, neizbrisno zarezal v njegov spomin, kjer živi, velik in mogočen, v ognju plameneč, še danes, živ spomin na neškomni slovenski čas.

Vr.

Knjižica o vremenskih opazovanjih na Krasu

Tržaška sekcija društva »Società alpina delle Giulie« je izdala v lični knjižici podatke o vremenskih oziroma vremenoslovnih opazovanjih svoje vremenoslovne postaje pri jami v Briščikih, 6 km zračne razdalje od Trsta, na tržaškem Krasu. Opazovalnica zaznamuje dan za dnem atmosferski pritisk, temperaturo zraka, vlažnost, hitrost vetra, padavine, izhlapevanje, sončni sij in, temperaturo tal in drugo. Kdor se zanima za vremenske razmere našega Krasa, dobi tu vse lepo zbrano za vsak dan v cellem letu 1974. Kot zanimivost naj samo navedemo, da je znašal lani v Briščikih povprečni zračni pritisk 982,3 milibarov, povprečna letna temperatura 12,2 (normalno 11,9), povprečna minimalna 7,6 (normalno 7,3), povprečna najvišja temperatura 16,8, najnižja zaznamovana temperatura -3,5, najvišja zaznamovana temperatura 34,2, vlaga 69 (normalna), hitrost vetra povprečno 7,3 km na uro (normalno 8,3 km), padavine 1327,9 normalno 1350,1), sonce

pa je sijalo vsega skupaj 2012i0 ur (normalno 2051,3 ure). Podnebje ima kontinentalni in subalpski značaj ter je že jasno ločeno od klimatskega vpliva Jadrana zaradi višjega roba kraške planote.

—o—

VELESEJEM SE BLIŽA KONCU

Kot skoro vsako leto, uživa tudi letos tržaški velesejem prav lepo vreme. Letošnji je že 27., to pa je že precej dolga tradicija, tako dolga, da velesejem na zunaj niti ni več kak poseben dogodek za Trst. Letos razen lepakov niti ni videti cestnih reklam in transparentov, ki so prejšnja leta opozarjali na velesejem. Sicer pa že ima svoje zveste obiskovalce, ki nobeno leto ne zamudijo obiska velesejemskih paviljonov, kjer se vdajajo prijetnemu lovu za novostmi. Nekaj jih je vedno, tudi letos, zlasti na področju pohištva in strojev.

Tudi letos seveda ne manjka gostinskih privlačnosti na velesejmu, vendar je postal oddih v kateri od velesejemskih restavracij presneto drag, čeprav tudi prejšnja leta ni bil poceni. Letos se pritožujejo celo taki, ki prej nikoli niso obžalovali izdatka, ki so ga pustili v jugoslovanskem, avstrijskem ali v kakem drugem gostišču.

—o—

Dom Jakoba Ukmarja v Škednju vabi na ŠKEDENJSKO POLETNO PRIREDITEV

ki bo v nedeljo, 29. t.m. ob 20. uri na prostem pred Domom.

Nastopili bodo: Združena pevska zbor iz Škednja in Mačkolj, otroški pevski zbor iz Mačkolj »Slovenski šopek« ter ansambel Explorer '74.

Od 16. ure dalje bo odprt kiosk z domačim vinom. Deloval bo tudi bogat srečolov.

Od obrtniških izkušenj
v trgovinsko dejavnost

POSEBNI POPUSTI!!!
OBISČITE NAS!!!

- Serijsko pohištvo
- Pohištvo po meri
- Preureditve

Korsic

Anton Korsic

Oprema
za terase in vrtove

T R S T
Prodajalna:
ul. S. Cilino, 38
telefon 54390

Dom in delavnica:
ul. Damiano Chiesa, 91
telefon 725757

MIT O PREKOSTOLETNIKI

Sovjetska agencija TASS je razširila novico, da so izvolili volivci okraja Lerik v sovjetski republiki Azerbejdžan na Kavkazu za okrajnega svetovavca 140-letnega Medžida Agajeva, hoteč se okoristiti z njegovo v dolgih letih nakopičeno izkušnjo in modrostjo. Agencija TASS tudi poroča, da je omenjeni 140-letnik še pri odličnem zdravju in da je bil zdaj prvič izvoljen v kako javno funkcijo. Ta novica je obšla — kot vse čudaste novice — ves svet.

Moderna etnografija in sociologija pa dobro poznata pojav takih novic in njegovo vlogo. Ta pojav je že zelo star, nedvomno izvira še iz pradavnih časov, ko so ljudje radi poslušali pravljice. V srednjem veku so stopila na njihovo mesto poročila o deželah, kjer bivajo Pasjeglavci, ali o deželah, kjer tudi moški doživijo otroke, o bajnih Eldoradih, polnih zlata, in o junaštvih kraljeviča Marka ali o vitezhah svetega

Graala. V moderni dobi pa so to vlogo prevzele časnikarske race o teletih z dvema glavama, o ljubezenskih škandalih članov kraljevskih družin, milijarderjev in filmskih igravcev ter o korupcijskih škandalih. Take stvari pač ljudje radi berejo, in časnikarji, ki niso preveč natančni glede resnice, jim oportunistično nudijo tako berilo. Vse kaže, da je precej takih časnikarjev tudi v sovjetski agenciji TASS. Teleta z dve glavama il ljubezenske škode film-skih zvezdnikov ter senzacionalne novice o korumpiranih ministrih so nadomestili Azerbejdžanci, stari 140, če ne še več let, minimalna starost takih senzacionalnih starcev pa mora biti vsaj 120 let. Obljubljena dežela tako čudovitih starcev, ki se v dobi, ko drugi smrtniki že davno počivajo na pokopališčih, še dajo izvoliti v občinske in okrajne svete ali pa se celo še ponovno poročijo z nevesto, ki seveda ne sme biti stara nad 40 let, da lahko še imajo z njo otroke, pa je ravno Azerbejdžan na Kavkazu.

Zakaj ravno Azerbejdžan? Predvsem zato, ker leži ta deželica Bogu za hrbtom, tako da ne more nihče iti tja pogledat, če je taka novica resnična. Potovanje v Azerbejdžan bi plišlo namreč presneto drago. In

drugič zato, ker so bili v mohamedanskem Azerbejdžanu pred 50 leti še vsi nepismeni in se jim ni niti sanjalo o kakšnih matičnih knjigah, kamor bi vpisovali novorojene, umrle in poroke. Če danes torej kak 80-letnik — pa tudi mlajši — izjavi, da je star 140 let, mu morajo verjeti, ker mu pač ne morejo dokazati, da to ni res. In do tega jim tudi ni, kajti s takim umetnim 140-letnikom postane slavna njegova vas, pa tudi okraj in seveda ves Azerbejdžan. Agencija TASS pa lahko sporoči svetu, kako srečno živijo ljudje v Sovjetski zvezi, kajti dočkati 140 let in se v tisti starosti morda še poročiti in dobiti sina — to pač ni mogoče kjerkoli, to je mogoče samo v sovjetskem Azerbejdžanu; v Sovjetski zvezi, kjer je tako lepo živeti, da se ljudem prav nič ne mudi umreti.

Take mitične novice pa radi slišijo tudi vsi tisti ki bi radi dolgo živeli, in znanstveniki, ki se ukvarjajo s problemom, kako podaljšati človeško življenje daleč preko stotega leta, ne da bi se vprašali, kaj bi imelo človeštvo od tega in kdo bi take upokojence vzdrževal. Plačevanje pokojnin ljudem, ki bi šli — recimo z dokončanim 65. letom — v pokoj, pa bi živeli do 140., 150. ali celo do 160. leta — bi povzročilo bankrot vsakršnega sistema pokojninskega zavarovanja, ali pa bi morali mlajši garati samo za stare.

Golobi so nosilci bacilov?

Turinčan Bruno Quintaglié je strokovnik za lov na golobe — toda lovi jih po mestih, da s tem nekoliko očisti mesta od te nadloge. Pravkar se je vrnil iz Pariza, kjer je po naročilu mestne občine ulovil več tisoč kolobov, ki s svojimi odpadki ogrožajo stare kamenite kipe in arhitekture ter mažejo spomenike, v nadlego pa so seveda tudi ljudem. Golobi so se abnormavno razmnožili po mnogih evropskih mestih, posebno pa še v Italiji, kjer marsikje človek res ni več varen, da mu ne pade kaj na glavo, ko gre po pločniku. Zadrega ljudi, ki se ne morejo takoj očistiti ali preobleči, je seveda mučna. Poleg tega pa so veterinarji v mnogih mestih, med katerimi je našeta tudi Gorica, ugotovili, da prenašajo golobi v svojih odpadkih bacile tifusa, paratifusa in še nekaterih drugih boleznih. Normalno se seveda nič ne zgodi, a od časa do časa vendar lahko izbruhne kak epidemija. Vsekakor bi bilo potrebno razredčiti golobe v mestih že iz higienskih vzrokov.

TUJCI V ŠVICI

Švicarska zvezna policija je objavila statistiko o tujcih, ki imajo stalno bivališče v Švici. Trenutno jih biva v Švici 1.060.000, od tega je 551.200 Italijanov. Italijani predstavljajo tako 52 odst. vseh tujcev v Švici. Od lani se je njihovo število povečalo za 0,6 odst.

Na drugem mestu med tujci so Španci, ki jih je med tujci 11 odst., na tretjem Nemci, ki jih je 10 odst., sledijo Francozi s 5 odstotki, Avstrijci s 4 odstotki, Jugoslavo in Turki pa so zastopani s po 3 odst. Med ostalimi je največ Angležev, Čehoslovakov (gre za politične begunce iz leta 1968), Američanov, Holancev, Grkov in Madžarov (tudi ti so begunci). V celoti je naraslo število tujcev v Švici lani za 12.000 oseb ali za 1,1 odst. Najbolj se je povečalo število Turkov n sicer za 14,9 odst. in Jugoslovancev (za 9,8 odst.), pa tudi Grkov (4 odst.). Zmanjšalo pa se je število Američanov in Avstrijcev.

Iz Goriške

KAM JIH PELJE POT?

Do zadnjih dni tega meseca se bodo zaključili izpiti tudi na naši enotni srednji šoli »I. Trinko«. Letos polaga na tej šoli 84 maturantov zadnje izpite, polovica dijakov, polovica dijakin.

Vsem voščimo, da bi jih z uspehom prešli.

Potem pa bo stopila pred nje važna življenjska odločitev, kam naj usmerijo svojo pot.

Doslej se je odločilo nad 60 odst. dijakov za vpis v višje srednje šole.

Na razpolago imajo gimnazijo-licej, učiteljske, višjo trkopsko šolo in tudi šolo za otroške vrtnarice.

Iz dosedanjih razgovorov z dijaki povzamemo, da misli večina njih nadaljevati z višjimi šolami, da si pridobe širšo izobrazbo v raznih strokah, pa tudi večjo razgledanost v našem javnem in kulturnem življenju.

Mladi rod hoče, da jim ni šola zgolj zavod, ki jih izobražuje v različnih predmetih klasične, literarne, znanstvene ali pedagoške vsebine, marveč, da jim nudi tudi narodnostno vzgojo in jih razvije v osebnost, ki bo mogla koristiti naši etnični skupnosti ne samo kot profesor, pravnik, inženir ali trgovski izvedenec, marveč tudi ko samostojno usmerjen vodstveni član slo-

venske skupnosti, s prečiščeno zavestjo predanosti njenim koristim.

Zato je potrebno, da postanejo vse naše šole od najnižjih navzgor, predvsem vzgojevališča v duhu dedne kulture in materinske besede, ne zgolj strokovni prevodi istovrstnih italijanskih šol.

V take šole naj vodi naše maturante in dijake njihova bodoča pot!

—o—

LETOŠNJI NOVOMAŠNIKI

V treh slovenskih škofijah bo letos posvečenih 66 novomašnikov. Med temi naj omenimo naše bližnje rojake: Ivana Blažiča, ki bo imel novo mašo 6. julija v Kanalu ob Soči; Danila Kobala, ki bo daroval prvo mašo 13. julija na Colu, Jožeta Pegana, 6. julija v Ajdovščini; Franceta Misleja, 6. julija v Vrhpolju pri Vipavi; Cvetka Valiča, ki bo imel novo mašo 6. julija v Veliki Žabljah.

Tudi mi voščimo vsem, ki bodo hodili od oltarja med ljudstvo, da bi njih delo dosti blagoslova imelo in dosti uspehov želo!

POTRJENI KANDIDATI

V ponedeljek je razposlal goriški župan odlok novoizvoljenim občinskim svetovalcem o njih izvolitvi.

Prvo sejo novega sveta bo sklical svetovalec, ki je dobil največ preferenčnih glasov. To je dosednji župan Pasquale De Simone.

Potrčila o izvolitvi so prejeli tudi pokrajinski svetovalci.

Prvo sejo pokrajinskega sveta bo sklical najstarejši njegov član, ki je republikanec Francesco Marin iz Gradeža.

OPOZORILO STARŠEM!

Ponovno opozarjamo zavedne slovenske starše, da traja vpisovanje v prvi razred na vseh osnovnih šolah od 23. do 30. junija vsak dan od 9. do 12. ure.

V pošteb pridejo otroci rojeni v letu 1969.

Učenci ostalih razredov bodo uradno vpisani v naslednje razrede.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ob sklepu gledališke sezone 1974-75

Kot sledi iz priloženega statističnega pregleda smo v letošnji sezoni imeli 28 celovečernih predstav ter 12 vzporednih. Naši člani so namreč, vedno v sklopu gledališča, sodelovali na raznih priložnostnih prireditvah in proslavah s kar štirimi različnimi večeri: večer partizanske, Prešernove, ekspresionistične lirike ter večer sodobne slovenske književnosti. Predstave in večere smo poleg v matični dvorani pri Sv. Jakobu imeli še v Briščikih, Mačkollah, Gabrovici, Saležu, Sežani, Dijaškem domu, Dolini, Kopru, Prestranku, Piranu, Izoli, Idriji, Trebčah, Sovodnjah, Doberdobi, Zagrebu, Šmarjah pri Jelšah in v Kulturnem domu v Trstu.

Med najpomembnejše gostovanjske uspehe moramo beležiti 3 predstave »Izjeme in pravila« v Prestranku pri Postojni, v Piranu in v Izoli, se pravi v krajih, ki smo jih to pot prvič obiskali in tako razširili naše gostovanjsko obzorje, eno predstavo istega dela za krožek »Pinko Tomažič«, tri predstave istega dela v Šmarjah pri Jelšah in v Zagrebu ter predstavo »Markolfe« v Podlunjerju, to se pravi v našem predmestju, v katerem vlada že več 20 let popolno kulturno mrtvijo. Tudi s to predstavo menimo, da smo opravili pomembno in veliko dolžnost, saj je eden od namenov našega gledališča tudi ta, da gremo tja, kjer je potreba po kulturnem izživljanju največja.

Spričo že omenjenega dejstva, da smo zaradi poznega začetka sezone pričeli z delom kasneje in tako eksploatirali le del predstav, ki smo jih nameravali, bomo v predsezoni 1975-76, se pravi meseca septembra, gostovali še nekajkrat z obema predstavama iz te sezone. Med drugimi tudi v Koroških in tako izpolnili še eno od obveznosti, ki smo si jih nadelali že pred nekaj leti.

Letošnji repertoarni program je predvideval tri premiere, od katerih eno noviteto. To je bila »neslovesna igra ob tridesetletnici prvega poraza nacifašizma« ŠKORNJI, ki sta jo po predlogi koroškega besednega ustvarjalca Florijana Lipuša napisala Marko Kravos in Sergij Verč. Vaje so že potekale v polnem zagonu, ko smo se sporazumno z vodstvom Stalnega slovenskega gledališča v Trstu odločili, da se odpovemo svoji tretji premieri in sodelujemo pri postavitvi dokumentarne drame »Rižarna«. Sodelovanje pri tej predstavi je prineslo tudi do nekaterih konkretnih pogovorov o tem, kako naj bi v prihodnje obe gledališči tesno sodelovali v iskanju skupnih gledaliških interesov. Pogovori, za katere si želimo, da bi se pozitivno iztekli, so še v teku.

V letošnji sezoni smo tudi navezali tesne stike s sorodno tržaško gledališko skupino »Centro italiano ricerche teatrali« (Italijanski center za gledališke raziskave). Skupina je bila dva dni gost našega gledališča. V dvorani pri Sv. Jakobu je imela premiero farsa Johna Oborna »Kri Bambergovih« ter še eno ponovitev.

V tej sezoni se je naš ansambel znatno pomnožil. Prav tako pa nam je uspelo razširiti krog zunanjih sodelavcev: od režiserjev (Jože Vozny), do scenografov (Drago Jurca in Franko Vecchiet), glasbenikov (Ivan Mignozzi), kostumografov (Marija Kobi) in drugih.

V sezoni 1974-75 smo si tudi trdno prizadevali za odmevnost našega gledališča v širšem slovenskem pa tudi italijanskem prostoru. V ta namen smo imeli nekaj uradnih pogovorov s krajevnimi upravnimi oblastmi (dežela in občina). Žal so ostala ta prizadevanja na mrtvi točki in razen izdatne finančne pomoči Slovenske prosvetne zveze, brez katere bi verjetno ne utegnili priti do konca sezone, ter mentorskega Združenja gledaliških skupin Slovenije, je ostala javnost dokaj pasivno gledala na naše delo.

Zvesto in skrbno pa so sledili in beležili naše delo tukajšnji »Primorski dnevnik«, vsi slovenski in nekateri krajevni italijanski dnevnik in tedniki ter koprski in ljubljanska televizija.

V novi, jubilejni peti sezoni nas čaka vrsta dolžnosti, ob teh pa prav tako cela vrsta nerešenih a rešljivih problemov.

Nanizajmo jih nekaj!

- preureditev dvorane in drugih prostorov (garderoba, delavnice itd.) v katerih že od ustanovitve delamo v težkih in večkrat nemogočih pogojih ali pa, če držijo govorice, da jo bomo morali že v prihodnji sezoni zapustiti, obveza odgovornih ljudi, da nam preskrbijo drugo;
- jasen in neprikrit odnos med ljubiteljsko in poklicno gledališko kulturo, ki naj bosta ena sama celota pa čeprav z različnimi pogledi na gledališka snovanja;
- utrditev odnosov s Stalnim slovenskim gledališčem v Trstu, ki naj bodo na povsem paritetni osnovi;
- skrb za kadrovske politike in pritegnitev h gledališču mladih in sposobnih strokovnih sodelavcev ter skrb za vzgojo istih v vrstah nepoklicnih gledaliških delavcev;
- SAG naj postane neobvezno gledališko središče mladih ljudi za izmenjavo mnenj in izkušenj iz vseh področij gledališča;
- jasna repertoarna politika, ki naj se ob dosedanjih izkušnjah izkristalizira;
- proračunske postavke naj bodo sprejete ali zavrnjene že pred začetkom sezone in to z namenom, da se v normalnih pogojih izpelje sezona;
- gmotno naj se podpre vsaj del tehnične službe, brez katere je skoraj iluzorno misliti na načrtno gostovanjsko politiko;

h) dogovor s krajevno slovensko radijsko postajo za občasna a vsakoletna radijska snemanja del iz repertoarja ali izven njega.

V prihodnji sezoni bo naša produkcija prav tako obsegala dve premieri ter, če se bodo pogovori med našo upravo in upravo Stalnega slovenskega gledališča uspešno in seveda pozitivno zaključili, še en skupni projekt, pri katerem bi sodelovala oba igralska an tehnična ansambla.

Dokončni repertoar se bo izoblikoval v prihodnjih poletnih mesecih, gotovo pa je, da bomo sezono 1975-76 odprli s slovensko noviteto, z »neslovesno igro ob tridesetletnici prvega poraza nacifašizma« ŠKORNJI, delom, ki sta ga po predlogi Florijana Lipuša napisala Marko Kravos in Sergij Verč. Okvirni repertoar obsega še enodejanki Slawomira Mrožka BRODLOMCI in Francisca Arrabala PIK-NIK, ki bi ju združili v celovečerno predstavo, Facchinetti-jevo satiro na »antifašizem« LE DIMENSIONI DEL NERO (Razsežnosti črne barve, delovni naslov), zanimiv poskus dramatizacije Francoisa Villona TESTAMENT, SLOVENSKO LJUDSKO IGRO v novih dramaturških in uprizoritvenih razsežnostih ter SATIRIČNO KOMEDIJO - KABARET, ki bi bil logično nadaljevanje našega prvega slovenskega zamejskega satiričnega kabareta »Dlaka v jajcu«.

STATISTIČNI PREGLED DELOVANJA V SEZONI 1974-75

SKUPNO ŠTEVILO PREDSTAV	42
a) celovečerne (Izjema in pravilo, Markolfe)	28
b) vzporedne (Prešernova lirika, Ekspresionistična lirika, Partizanska lirika, Sodobna slovenska književnost)	12 (4, 7, 2)
c) gostovanja (Kri Bambergovih v izvedbi CIRT)	2 (—)
SKUPNO ŠTEVILO OBISKOVALCEV	4.183
(4.050 — 3.585 — 1.120)	
a) Izjema in pravilo	1.886 obisk. (16 predstav)
b) Markolfe	714 obisk. (12 predstav)
c) Kri Bambergovih	127 obisk. (2 predstav)
d) Vzporedne predstave	2.426 obisk. (12 predstav)
SKUPNO ŠTEVILO PREDSTAV V ŠTIRIH SEZONAH	118
SKUPNO ŠTEVILO OBISKOVALCEV V ŠTIRIH SEZONAH	13.940

—o—

Umrl je znani dirigent Jakov Clipci, ki je deloval precej let v Ljubljani.

»PETNAJST BENEŠKIH«

Pri Založništvu tržaškega tiska je izšla četrta glasbena publikacija »Petnajst beneških«. Gre za petnajst ljudskih pesmi iz Slovenske Benečije, ki so jih priredili za mešani ali moški zbor Ubald Vrabec, Nino Špehonja in Pavle Merku. Vrabec je priredil za mešani zbor pesmi »Oj božime« in »Gularja sen tiela jmieta«, za moški zbor pa »O le, mamka, vi, vi«, »Kojniča imam prau bistrega«, »O, na pot' sam jo srečo«. Špehonja je priredil za moški zbor »Božime, moje diete«, »Vince rumeno«, »Preuozke so stazice«, »Eno dreuce«, za mešani zbor pa »Beri, beri rožmarin zeleni«. Merku je priredil

za moški zbor »Dve let' an pu«, »Oj, pršu sen na sred vasi« in »Svieti lunca cielo noč«, za mešani zbor pa »Tam za turškim gričem« in »Zvečer se ga nepije«.

Le pevovodje bodo lahko presodili uspeh teh priredb, vendar ne dvomimo, da so napravili omenjeni veliko uslugo neštetim slovenskim pevskim zborom, ki so v zadregi za primerno glasbeno literaturo. Te pesmi bodo lahko doprinesle k osvežitvi koncertnih sporedov, ki so že kar preveč stereotipni in zastareli, saj slišimo na vseh koncertih pretežno večno iste pesmi.

Zemeljski raj za indijansko pleme v Venezueli

Dva francoska etnologa, Vincent Blanchet in Jean Monod, sta posnela dokumentaren film o indijanskem plemenu Piaroa v notranjosti Venezuele. Kot trdita omenjena etnologa, uživa to pleme pravi zemeljski raj, ker pripadniki tega plemena ne kradejo in ne uganjajo nobenih drugih hudodelstev, vojne sploh ne poznajo že tisoč let, delajo pa samo poldrugo uro na dan.

Etnologa pravita, da bo to prvi dokumentarni film brez vsakega komentarja in brez podnaslovov, ker da podobe same dovolj povedo. Besede takoimenovanih civiliziranih ljudi k tem podobam bi le malo povedale in koristile. Film ima naslov »Zgodba Wharija« in ga bodo začeli te dni vrteti v več pariških kinih.

Etnologa sta si pridobila zaupanje Indijancev Piaroa šele po polletnem bivanju med njimi. Potem pa sta lahko posnela film, ki kaže Piarojce pri vseh opraviilih njihovega vsakdanjega življenja. Piarojci živijo v velikih skupnih kočah, ki služijo za bivališče in zavetje do petdeset ljudem. Koče stojijo najmanj dva do tri kilometre narazen sredi goščave, vendar pa dovolj blizu, da se lahko ljudje iz različnih koč kličejo med seboj. Njihovo ljubezensko življenje se odvija brez tragedij, pari se dobivajo, navadno zvečer, v goščavi blizu koč. Kot rečeno, delajo le kakšno poldrugo uro na dan, ostali čas pa porabijo za sprehode, dremanje in premišljevanje. V delovnem času lovijo male krokodile, papige, divje svinje in opice, ki jim služijo za hrano. To hrano dopolnjujejo z mnogovrstnim sadjem oziroma z divjimi sadeži, ven-

dar pa drevo rajši podrejo, kakor da bi plezali nanj in na njem obirali sadeže.

O važnejših stvareh odločajo skupno. Nihče jim ne zapoveduje. Poglavarji posameznih koč, ki morajo skrbeti za nekatere stvari, imajo — kot pravita francoska etnologa — samo dolžnosti, ne pa kakih pravic. Vzgoja otrok je prepuščena pragozdu — so jima baje izjavili Piarojci. Razne skrivnostne zdravine rastline jih varujejo pred boleznimi in jim omogočajo, da dosežejo visoko starost. Med šestmesečno deževno dobo priredijo svoj največji praznik, ker imajo takrat še več časa kot navadno. Zaradi nalivov si namreč tiste mesece še bolj skrajšajo delovni čas, tako da tudi ne moti njihovega premišljevanja in ljubezenskih iger.

To idilično podobo srečnih Indijancev pa moti sum, da sta posnela omenjena francoska etnologa ta svoj film bolj iz polemičnih ozirov do naše omikane evropske in ameriške družbe kakor pa iz znanstvenih vzrokov. Po njunem so ljudje srečni, če živijo v kolektivih, ki jih tu simbolizirajo skupne hiše, in če nimajo prave oblasti in ne tako strogih moralnih zakonov kot omikane družbe. Sum, da sta etnologa Blanchet in Monod hotela posneti bolj propagandni film za svoje anarhične družbene teze kakor pa znanstveni etnološki film, potrjuje tudi dejstvo, da se v filmu hudo zaganjata v katoliške misijonarje, čeprav veljajo ti v drugih krajih Južne Amerike za najboljše, če ne sploh edine prijatelje in zaščitnike Indijancev, kot npr. v Braziliji. Francoski etnografi se, kot kaže, še vedno ne morejo odheči Rousseaujevim teorijam in sanjarijam o srečnih primitivcih in divjakih v nasprotju z nesrečnim počutjem omikanih ljudi.

Ali je življenje na Marsu?

Italijanska radiotelevizija je oddajala intervju z dvema ameriškima znanstvenikoma vesoljske ustanove NASA o projektu »Viking«, po katerem bodo izstrelili avgusta proti Marsu dve vesoljski ladji, »Viking I« in »Viking II«, ki bosta pristali na Marsu in skušali ugotoviti, če obstaja na njem življenje ali ne.

S posebnimi umetnimi rokami oziroma zjemalkami bosta pobirali vzorce Marsovih tal in jih kemično analizirali. Z zapletenimi in raznovrstnimi preskusi bo mogoče dognati, če živijo na Marsu mikroorganizmi, ki so se prilagodili tamkajšnjemu o-

kolju. Proti smrtnemu ultravioletnemu žarčenju s Sonca bi morala imeti živa bitja na Marsu poseben oklep iz silicija. Ker je Mars zelo suh planet, bi morala imeti tamkajšnja živa bitja tudi posebne oblike oziroma načine, da si ohranijo vodo v organizmu oziroma da jo lahko dobijo iz tal. Zato je pričakovati, da imajo — če sploh obstajajo — čisto drugačno zunanjo podobo kot živa bitja na zemlji. Možno je npr., da se hranijo rastline na Marsu z ledom ali da žvečijo živa bitja kamenje, da izsesajo vodo iz njega, nakar ga izplunejo. To se zdi smešno za zemeljske razmere, ne bilo bi pa smešno za razmere na Marsu.

Vesoljski ladji »Viking« bosta leteli do Marsa 11 mesecev, podatke pa bosta pošiljali na Zemljo vsaj šest mesecev. Znanstveniki vedo, da so mikroorganizmi vedno povezani z višjimi oblikami življenja, zato bodo po rezultatih preizkusov v obeh ladjah »Viking« lahko sklepali, če obstaja na Marsu tudi kako pravo rastlinstvo ali živalstvo. To bi se dalo ugotoviti tudi s fotografskimi posnetki, zato bosta oddajali ladji »Viking« na Zemljo tudi fotografije okolja, v katerem gosta pristali.

Fe Mi

—o—

SODOBEN PREVOD

V Latinski Ameriki so znano Matejevo besedilo: »Zakaj lačen sem bil, in mi niste dali jesti...« (Mt 25, 41-45) takole prevedli: »Proč izpred mene prekleti... Zakaj lačen sem bil, in vi ste zahtevali, da čakam v vrsti; lačen sem bil, a vi ste ustanavljali komisije; lačen sem bil, a vi ste potovali na Luno; lačen sem bil, in vi ste odgovarjali: 'Na onem svetu bo bolje'; lačen sem bil, a vi: 'Nastavljamo samo do 35 let stare'; lačen sem bil, in vi ste odgovarjali: 'Boš naj bo s teboj'; lačen sem bil, vi pa ste trdili, da to ne sme biti res; lačen sem bil, a vi ste me zavračali: 'Stroji bodo hitreje opravili tvoje delo'; lačen sem bil, a vam ni manjkalo denarja za orožje; lačen sem bil, in vi ste se tolažili: 'Ubogi bodo vedno med nami. Gospod, kdaj te bomo videli lačnega?«

Sodobno kmetijstvo

Stiropor za rahljanje zemlje

Stiropor kot sredstvo za proizvodnjo površinske in je ne vpija. Kosmiči so zato uporabni tudi za osuševanje težke, mokre zemlje. Povečajo sprejemljivost za zrak. Z osuševanjem postaja zemlja toplejša in zaradi več

je količine kisika v tleh in višje temperature se poveča delovanje koristnih drobnoživk v zemlji in posredno plodnost tal in razvoj rastlin.

Stiropor je torej sredstvo za izboljšanje težkih in mokrih tal. V njih se razgrajuje zelo počasi. S stiroporom zrahljano zemljo lažje obdelujemo in manj stlačimo, kar je važno zlasti v vinogradu, ko so tla med vrstami trsov preveč stlačena.

Stiropor ni humusno gnojilo, sploh ne prinaša kakih organskih snovi v zemljo, tudi vlage ne zadržuje ter ni hrana za drobnoživke v zemlji. Je odlično sredstvo za izboljšanje fizikalnih lastnosti zemlje.

Odvizno od tega, kako težka je zemlja, vdelamo 1 do 2 kub. metra kroglic ali kosičev na ar, t.j. na 100 kv. metrov. Kosmiče raztrosimo po zemlji enakomerno v vremenu brez vetra in jih takoj vdelamo v zemljo s plugom, krožno brano ali s strojem, ki zemljo in kosmiče dobro premeša.

Stiropor je koristen za vse rastline, če imamo težavo z zemljo, zato ga uporabljajo v vrtnarstvu, v sadovnjakih, na polju, v vinogradih, pa tudi v parkih in zelenicah

ŠAH

Dekle z zaprtimi očmi

26

Napisal Pierre L'Ermite

Prevedel Lovro Sušnik

Slovenski mednarodni mojster Musil se na 3. Vidmarjevem memorialu res ni visoko plasiral. Njegovo amaterstvo — le redko zaide na turnirje — se mu pozna in se mu seveda maščuje. Da pa je zmožen velikih reči, dokazuje njegova sijajna zmaga proti jugoslovanskemu prvaku Velimiroviču. Odkrito priznajmo: tako čist napadalen slog je na sodobnih turnirjih prej izjema kot pravilo.

MUSIL - VELIMIROVIČ

Kraljevi indijski napad

1. e4 c5, 2. Sf3 Sc6, 3. d3 e6, 4. g3 d5, 5. Sbd2 Sf6, 6. Lg2 Le7, 7. 0—0 0—0, 8. e5 Se8, 9. Te1 b5, 10. Sf1 b4, 11. h4 a5, 12. Sf2 a4, 13. Sg5 a3 14. ba3: Sd4, 15. ab4: cb4, 16. Sgf3 Sb5, 17. Sg5 f6, 18. ef6: Lf6, 19. Dh5 h6, 20. Sg4 Ta7.

Da ni bilo mogoče 20. ... La1: je jasno: 21. Sh6+: gh6:, 22. Dg6+ in 23. Dh7 mat (ali 21. ... Kh8, 22. Sf7+ + itd.). Vendar bi bil moral po našem črni poskusiti 20. ... hg5. Po 21. Lg5: bi bil bel sicer ohranil pobudo, a za ceno skakača proti dvema kmetoma.

21. Se6: Le6:, 22. Te6: Sd4.

Sedaj res ni šlo 22. ... La1: zaradi 23. Ld5: Samo tri variante:

A) 23. ... Taf7, 24. Th6: gh6:, 25. Sh6+: Kg7, 26. Sf7: itd.

B) 23. ... Kh8, 24. Lh6: gh6:, 25. Th6+: in mat v naslednji potezi.

C) 23. ... Kh8, 24. Lh6: Dd5:, 25. Lg7+: + Kg7:, 26. Dd5: Sec7, 27. Dg5+ in mat v naslednji potezi.

23. Te8: Se2+.

Po 23. ... Te8: ali 23. ... De8: bi sledilo 24. Sf6+: gf6:, 25. Ld5+: z nezadržnim napadom.

24. Te2: La1:, 25. Ld5+: Kh8, 26. Se5 in črni se vda.

—o—

PRODİRANJE AFRIŠKIH ČEBEL V JUŽNI AMERIKI

Brazilski državni funkcionarji so javili, da prodirajo veliki roji afriških čebel vse dalje skozi Južno Ameriko in da se je bati, da bodo že v bližnji prihodnosti dosegle Severno Ameriko. V južnoameriških deželah so te divje čebele povzročile smrt že kakih 200 ljudi in na tisoče živali, katere so pičile. Nekateri strupi za pokončavanje mrčesa so sicer uspešni proti njim, pač pa jih ne more zadržati nobena naravna ovira, niti razdalje, podnebje ali vreme.

Prvih 30 čebel je nekdo po nerodnosti izpustil iz laboratorija profesorja za genetiko Warwicka Kerra v Sao Paoulou. Zunaj so se pridružile južnoameriškim čebelam in tako je nastala nova vrsta čebel, ki pa imajo vse najslabše lastnosti afriških čebel in so izredno razdražljive. Razdraži jih lahko vsak hrup, ropot, tresenje ali vonj alkohola. Ljudi pikajo najbolj na vrat in na obraz, tako da nastopi smrt pogosto zaradi zadušitve. Imajo pa tudi zelo veliko strupa. Človeka ali žival lahko piči razdražena čebela povprečno 60-krat na minuto in ga lahko pika tudi dve uri zaporedoma. Posebno divje so na vse, kar je črno.

»Iskal bom... Zanesi se name...«

»Ja, toda pohiti! V juniju smo že, sedaj je pravi čas. In nič ne rečem, da ne bi nekoč česa kupil na deželi... To pariško življenje postaja čedalje bolj brezumno... V gotovih trenutkih me bolj tišči, kot morem povedati. Ah, mir!... Da bi imel mir!...«

Tudi Marija je naglo pokosila v kuhinji. Tam je bila izpostavljena običajnemu nagajanju, za katero si je izmišljevala Melanija vedno nove načine, kajti njena potreba, da si brusi zobe, je postajala ravno zaradi dekletovega molka in prezira vedno hujša.

Neredko je Marija prostovoljno pozabila na svojo kavo in šla s poobedkom v jedilnico, kjer je bila — kjer je mislila, da bo bolj mirna. Nato je nosila nazaj v rastlinjak tistih nekaj cvetic, ki jih je postavljala na mizo za obed.

Isto je storila danes, vedoč, da je imel njen mladi gospodar kar najbolj upravičeno željo, da govori z njo. Res ga je našla v cvetličnjaku, kjer je pisal dolgo pismo tej neprevidni Lily, ki se je bila drznila telefonirati mu na zasebno stanovanje, kjer bi bil mogel vsakdo — celo njegov oče — priti k telefonu...

Marija mu je povedala naročilo, ki ga je bila prejela. Medtem ko je govorila, je Ludvik Hughe zmajeval z glavo z zaskrbljenim obrazom:

»Kako naj se rešim tega...? Ni drugače, na vrsti je odkupnina!«

»Prelomiti bi bilo tako enostavno!«

»Tako enostavno...? Uboga moja mala... Vi pač niti ne slutite, kaj so takšne ženske!... Najprej vam govore, da vas ljubijo. In ko je človek mlad, je tako naiven, da tem lažem verjame. Resnično, zagotavljam vam... da jim verjame. Njihova prevara je tolikšna, da jih v začetku včasih samo premoti. Toda kaj kmalu zapazite, da vas te ženske ljubijo, kot ljubi volk rebrca..., kot ima mačka rada miši. Zlasti kadar se jih hoče človek otresti, občuti strašno globoko moč oprijema... "Metresa" (maitresse je pomenilo prvotno "gospodarica", op. ur.), oh, kako je ta tako poniževalna beseda pravilna!«

Ludvik Hughe je, koa je imel navado, hodil po rastlinjaku gor in dol. Cigareto

je vrgel proč in se zagledal v daljavo, kot da presoja položaj.

»Ali veste, kako pravijo tej Lily tam na Montmartru? Pravijo ji "gospodična Magnet". Prime se zelo železa, jaz pa niti od daleč nisem železen! Vidite, globoko sem padel!...«

»A oni večer pri mizi ste jo branili s tako lepo vneto!...«

»Seveda sem jo branil... toda iz nekakšnega moškega napuha... Človek ima kljub vsemu svoj ponos!... Noče izgledati, kakor da ga je čisto navadno speljala kaka počestnica... Sanja pač o bolj slavnem, bolj poetičnem, bolj nežnem porazu!... To pa je vsakdanja, plehka in prismojena pustolovščina. S to Lily sem se zapletel od vseh strani. Je že res..., obljubil sem ji za poletje vilo... Tak tepec!... Ah, kako smo moški vendar neumni! ... Ko pomislim, moja dobra Marija, da bi bil zaradi te deklinke zapustil očetovo hišo, če bi me ne bili vi zadržali... In veste, če bi bil odšel, bi se ne bil nikdar več vrnil...«

»Da bi bili šli živeti z njo?...«

»Ki pa ne bi bila več marala zame, ker bi bil brez denarja! Bil bi citrón, ki jo vržejo proč, potem ko so jo izželi. Nazadnje pa je... Pravkar sem ji napisal list, v katerem skušam, da je ne razdražim..., ampak da jo nalahko utopim. Ne odrekam ji denarja, kolikor ga ji lahko dam... Je preteklost vmes. To je nekako tako kot truplo, ki ga vlečeš za seboj... Vse je treba plačati, zlasti stvari, ki so vam jih ponudili... skoro vrgli v glavo... Toda sedaj bi hotel imeti prosto pot za prihodnost. Oh... da bi postal prost!... Ali me lahko razumete, Marija?«

(Dalje)

—o—

TEŽAVE SLOVENSKEGA LADJEVJA

Slovensko trgovsko ladjevje je precej padlo po tonaži v primerjavi izpred nekaj let in znaša sedaj 172.000 brutoregisterskih ton. Dvigniti pa ga nameravajo na 392.000 brt. Piranska Splošna plovba se pritožuje, da mora plačevati štirikrat višje dajatve kot druge jugoslovanske plovne družbe. Lani je prislužila kar 60 milijonov dolarjev deviz.

pohištvo

KOZMAN

VABIMO cenjene odjemalce naj obiščejo NOVO TRGOVINO S POHIŠTVOM v Ulici Castaldi 3 v Trstu - Tel. 762966 (pri Trgu Garibaldi).

OGLEDALI si bodo med drugim edino razstavo na Tržaškem vseh vrst izdelkov z n a n e TOVARNE MEBLO (kmečke dnevne sobe, skrinje, kmečki koti itd.) in velik izbor kuhinj Podjetja CUMINI.